Основна школа "Стари град"
у
Ужицу

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА
предмета ликовна култура за 5. разред
за период 2018-2022.године

Одељења: **5-1,2,3,4**Наставници:

Владимир Антић
Милан Антонијевић

Напомена: Све евентуалне корекције програма наставе и учења ликовне културе биће праћене и евидентиране кроз месечне планове и дневне припреме или на неки други одговарајући начин у складу са природом корекције.
Програм је израђен према одредбама чланова 60. и 61. ЗОСОВ-а (88/2017) и члана 26/а Закона о основном образовању у васпитању (Просветни гласник бр. 9. од 30. октобра 2017, стране 85-88)

Циљеви основног образовања и васпитања

ЗОСОВ

Члан 21.

Основни циљеви основног образовања и васпитања јесу:

1) обезбеђивање добробити и подршка целовитом развоју ученика;

2) обезбеђивање подстицајног и безбедног окружења за целовити развој ученика, развијање ненасилног понашања иуспостављање нулте толеранције према насиљу;

3) свеобухватна укљученост ученика у систем образовања и васпитања;

4) развијање и практиковање здравих животних стилова, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговањаи развоја физичких способности;

5) развијање свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине и еколошке етике, заштите идобробити животиња;

6) континуирано унапређивање квалитета процеса и исхода образовања и васпитања заснованог на провереним научнимсазнањима и образовној пракси;

7) развијање компетенција за сналажење и активно учешће у савременом друштву које се мења;

8) пун интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког ученика, у складу са његовим узрастом,развојним потребама и интересовањима;

9) развијање кључних компетенција за целоживотно учење и међупредметних компетенција у складу са развојем савремене наукеи технологије;

10) развој свести о себи, стваралачких способности, критичког мишљења, мотивације за учење, способности за тимски рад,способности самовредновања, самоиницијативе и изражавања свог мишљења;

11) оспособљавање за доношење ваљаних одлука о избору даљег образовања и занимања, сопственог развоја и будућегживота;

12) развијање осећања солидарности, разумевања и конструктивне сарадње са другима и неговање другарства и пријатељства;

13) развијање позитивних људских вредности;

14) развијање компентенција за разумевање и поштовање права детета, људских права, грађанских слобода и способности заживот у демократски уређеном и праведном друштву;

15) развој и поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрасне равноправности, толеранције иуважавање различитости;

16) развијање личног и националног идентитета, развијање свести и осећања припадности Републици Србији, поштовање инеговање српског језика и матерњег језика, традиције и културе српског народа и националних мањина, развијањеинтеркултуралности, поштовање и очување националне и светске културне баштине;

17) повећање ефикасности употребе свих ресурса образовања и васпитања, завршавање образовања и васпитања упредвиђеном року са минималним продужетком трајања и смањеним напуштањем школовања;

18) повећање ефикасности образовања и васпитања и унапређивање образовног нивоа становништва Републике Србије каодржаве засноване на знању.

ЦИЉЕВИ ПРЕДМЕТА

Циљ наставе и учења ***ликовне културе***је да се ученик развијајући стваралачко и креативно мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и решавање проблема и да изграђује позитиван однос према уметничком наслеђу и културној баштини свог и других народа.

Предметни исходи	**Стандарди**	**Компетенције Опште међупредметне компетенције**	**Назив теме/ садржај**	**Кључни појмови садржаја**	**Начини и поступци остваривања програма (Дидактичко-методичко упутство)**	***Начин провере остварености исхода***

– опише линије које уочава у природи, окружењу и уметничким делима; – пореди утисак који на њега/њу остављају различите врсте линија; – гради линије различитих вредности комбинујући материјал, угао и притисак прибора/материјала; – користи одабране садржаје као подстицај за стварање оригиналних цртежа; – разматра, у групи, како је учио/ла о изражајним својствима линија и где се та знања примењују; – црта разноврсним прибором и материјалом изражавајући замисли, машту, утиске и памћење опаженог; -скаже своје мишљење о томе како је развој цивилизације утицао на развој уметности;	**Основни ниво** ЛК.1.1.1. разликује и користи (у свом раду) основне меди-је, материјале и технике (цртање, сликање, ваја-н>е) визуелних уметности ЛК. 1.1.3. описује свој рад и радове других (нпр. исказује утисак) ЛК.1.3.3. познаје места и изворе где може да прошири своја знања везана за визуелне уметности (нпр. музеј, галерија, атеље, уметничка радионица...) **средњи ниво** ЛК.2.1.2. образлаже свој рад и радове других (нпр. наводи садржај, тему, карактеристике технике**...)** 2.2.1. одабира адекватан садржај да би представио неку идеју или концепт **напредни ниво** ЛК.3.1.2. одабира адекватна средства материјал, тех-нику, поступак) помоћу којих ће на најбољи начин реализовати своју (одабрану) идеју ЛК.3.2.4. уочава међусобну повезаност елемената, принцпмл и садржаја на свом раду и на радовима другиh ЛК.3.2.2. изводи радове са одређеном намером, користећи основне визуелне елементе и принципе да би пости -гао одређени ефекат ЛК.3.3.3. користи другаместаиизвореда би проширио своја знања из уметности	**- Компетенција за учење** **- Рад са подацима и информацијама** **Естетичка компетенција; -Комуникација**	**ЛИНИЈА** **(10о+8п+2еа=20)** Основни садржаји - Непосредно извлачење линија са различитим цртачким материјалима, на различитим подлогама и колажирање - Својства и врсте линија - Линије у природи - - Линија као средство за стварање различитих ликовних својстава површина - Линија као ивица тродимензионалног тела - Линија Проширени садржаји Савремена средства за цртање – дигитална табла и оловка за цртање, 3Д оловка, апликативни програми за цртање... аматерски цртеж, дечји цртеж, схематски цртеж, технички цртеж, научне илустрације... Занимања у којима је неопходна вештина слободоручног цртања;	**Цртеж, ликовни елементи, материјали и технике, визуелно, галерија, музеј...**	-вербално- текстуални (кроз разговор и дискусију дефинисање појма линија и њених карактеристика-својстава и врста); -илустративна- корелација са природом и појавом линије у природи; - подстицање на опажање различитих врста и карактера линија у природи; - практично- демонстративни поступак (извлачење линија различитим ликовним техникама на различитим материјалима- меке оловке на различитим подлогама, темпере, колаж); -примена игре као методе учења и приступа задатку; - дефинисање илустрацијом и демонстрацијом линије као границе 3д облика у техници вајања; - креирање задатака; - подстицање, коректура (савети које наставник даје у току практичног рада, питања која наводе ученика на промишљање и развијање идеја); -увођење и примена савремених технологија у настави (3Д оловка, апликативни програми за цртање, виртуелна посета пећини Ласко, нпр); -кооперативно учење; -корелација са наставом информатике и рачунарства (цртање и сликање на рачунару); -корелација са музичком културом; -корелација са математиком, биологијом и историјом; - естетска анализа (изражавање ставова, идеја, мишљења и вредности на позитиван и аргуметован начин, тумачење и разумевање уметничког дела/ученичког рада); - вредновање, организовање одељењскихизложби.	*Формативно, оцењивање, усмено одговорање ученика, практичан рад Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова, портфолио ученика*

– пореди облике из природе, окружења и уметничких дела према задатим условима; – гради апстрактне и/или фантастичне облике користећи одабране садржаје као подстицај за стваралачки рад; – наслика реалне облике у простору самостално мешајући боје да би добио/ла жељени тон; – обликује препознатљиве тродимензионалне облике одабраним материјалом и поступком; – преобликује предмет за рециклажу дајући му нову употребну вредност; – комбинује ритам, линије и облике стварајући оригиналан орнамент за одређену намену; – објасни зашто је дизајн важан и ко дизајнира одређене производе; – разматра, у групи, како је учио/ла о облицима и где та знања примењује; – искаже своје мишљење о томе зашто је уметничко наслеђе важно;	**Основни ниво** ЛК.1.1.1. разликује и користи (у свом раду) основне меди-је, материјале и технике (цртање, сликање, ваја-н>е) визуелних уметности ЛК.1.1.2. изводи дводимензионалне и тродимензионалне радове ЛК. 1.1.3. описује свој рад и радове других (нпр. исказује утисак) ЛК.1.3.3. познаје места и изворе где може да прошири своја знања везана за визуелне уметности (нпр. музеј, галерија, атеље, уметничка радионица...) **средњи ниво** ЛК.2.1.2. образлаже свој рад и радове других (нпр. наводи садржај, тему, карактеристике технике**...)** 2.2.1. одабира адекватан садржај да би представио неку идеју или концепт **напредни ниво** ЛК.3.1.2. одабира адекватна средства материјал, тех-нику, поступак) помоћу којих ће на најбољи начин реализовати своју (одабрану) идеју ЛК.3.2.4. уочава међусобну повезаност елемената, принцпмл и садржаја на свом раду и на радовима другиh ЛК.3.2.2. изводи радове са одређеном намером, користећи основне визуелне елементе и принципе да би пости -гао одређени ефекат ЛК.3.3.3. користи другаместаиизвореда би проширио своја знања из уметности	**Компетенција за учење; Рад са подацима и информацијама** **Естетичка компетенција; Комуникација**	**ОБЛИК** **(14о+4в+2еа=20)** Основни садржаји - Природа и њени облици - Својства-карактеристике Облика - Луминообјекти - Врсте облика Основни површински и тродимензионални облици - Величина облика и међусобни однос величина - Груписање облика у равни или простору Проширени садржаји **Уметничко наслеђе** – наслеђе етно културе. Значајни римски споменици на тлу Србије.	**Дводимензионално и тродимензионално, раван, простор, додиривање, преклапање**	- вербално -текстуални - кроз објашњавање, разговор и дискусију дефинисање појма облика и његових карактеристика (својства и врсте, 2д и 3д облици, величине облика и међусобни односи, груписања, планови, реална и имагинарна функција облика..); - илустративи- кроз конкретне примере из човекове средине, историје уметности и корелацијом са другим наставним предметима (за сваку наставну јединицу); - практично -демонстративни - кроз употребу разних прво појединачних основних, а потом комбинованих ликовних материјала и техника (цртеж, слика, вајање, графика, колаж...); - креирање задатака; - подстицање, коректура; - естетска анализа заједно са ученицима (ум. дела и ученичких радова) и вредновање; -корелација са историјом, биологијом, математиком; -вербално илустративни подстицај кроз заједничко дефинисање појма светлински објекти и колаж-примена у енеријерима као витражи,амбијентална решења и зидне декорације, као фасаде, илустрација... -ЛЕД технологија у савременој уметности, обликовање простора светлом; - корелација са примерима из историје уметности (архитектура, илустрација), књижњвности, позориштем (сцена), музиком; - виртуелна посета неком музеју; - демонстрација и примена нових материјала (разне провидне фолије у боји, дијапројектори, провидни и непровидни папири); - креирање задатка, - пређење, коректура, естетска анализа и вредновање дечијих радова; -вербално илустративним методама уз објашњавање, ест. анализу и разговор заједно са ученицима дефинисати дизајн као грану ликовне уметности и њену утилитарну и естетску функцију; - корелацијом са свакодневним употребним предметима (подстаћи на опажање истих и креативно и естетско просуђивање); напретка;	*Формативно, оцењивање, усмено одговорање ученика, практичан рад Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова, портфолио ученика*

– опише ритам који уочава у природи, окружењу и уметничким делима; – пореди утисак који на њега/њу остављају различите врсте ритма; – разматра, у групи, како је учио/ла о визуелном ритму и где та знања може применити; – гради правилан, неправилан и слободан визуелни ритам, спонтано или с одређеном намером; – користи, у сарадњи са другима, одабране садржаје као подстицај за стварање оригиналног визуелног ритма; – направи, самостално, импровизовани прибор од одабраног материјала; – искаже своје мишљење о томе зашто људи стварају уметност;	**Основни ниво** ЛК.1.1.1. разликује и користи (у свом раду) основне меди-је, материјале и технике (цртање, сликање, ваја-н>е) визуелних уметности ЛК. 1.1.3. описује свој рад и радове других (нпр. исказује утисак) ЛК.1.3.3. познаје места и изворе где може да прошири своја знања везана за визуелне уметности (нпр. музеј, галерија, атеље, уметничка радионица...) **средњи ниво** ЛК.2.1.2. образлаже свој рад и радове других (нпр. наводи садржај, тему, карактеристике технике**...)** **напредни ниво** ЛК.3.1.2. одабира адекватна средства материјал, тех-нику, поступак) помоћу којих ће на најбољи начин реализовати своју (одабрану) идеју ЛК.3.2.4. уочава међусобну повезаност елемената, принцпмл и садржаја на свом раду и на радовима другиh	**Компетенција за учење; Рад са подацима и информацијама** **Естетичка компетенција Комуникација**	**РИТАМ** **(7о+9в+2еа=18)** Основни садржаји - Ритам у структурама природних и вештачких материјала: линија, облика и боја - Слободан и спонтан ритам линија, боја, облика, мрља - Својства орнамента - Слободно ритмичко компоновање Проширени садржаји **Уметничко наслеђе** – значај праисторијског наслеђа на простору Србије и у свету.	**Понављање, правилно, спонтано, апстрактно, шема, примењена уметност, културно наслеђе**	-вербално- текстуални (кроз разговор и дискусију дефинисање појма ритма; -илустративна корелација са природом (ритам у природи, смена дана и обданице, смена годишњих доба, падавине, таласи); - подстицање на опажање различитих врста ритмова у структури облика и у текстури природних и вештачких облика; - практично-демонстративни поступак (израда задатака у којима се истиче понављање линија, боја,облика да би се постигла динамичност или ред); -корелација са музиком, плесом и књижевности; - креирање задатака; - подстицање, коректура; - разумевање уметничког дела/ученичког рада; - вредновање, организовање одељењских изложби, учење на разликама и процена сопственог напретка;	*Формативно, оцењивање, усмено одговорање ученика, практичан рад Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова, портфолио ученика*

– пореди различите начине комуницирања од праисторије до данас; – обликује убедљиву поруку примењујући знања о ритму, линији, облику и материјалу; – изрази исту поруку писаном, вербалном, невербалном и визуелном комуникацијом; – тумачи једноставне визуелне информације; −објасни зашто је наслеђе културе важно.	**Основни ниво** ЛК.1.1.1. разликује и користи (у свом раду) основне меди-је, материјале и технике (цртање, сликање, ваја-н>е) визуелних уметности ЛК. 1.1.3. описује свој рад и радове других (нпр. исказује утисак) ЛК.1.3.3. познаје места и изворе где може да прошири своја знања везана за визуелне уметности (нпр. музеј, галерија, атеље, уметничка радионица...) **средњи ниво** ЛК.2.1.2. образлаже свој рад и радове других (нпр. наводи садржај, тему, карактеристике технике**...)** 2.2.1. одабира адекватан садржај да би представио неку идеју или концепт **напредни ниво** ЛК.3.1.2. одабира адекватна средства материјал, тех-нику, поступак) помоћу којих ће на најбољи начин реализовати своју (одабрану) идеју ЛК.3.2.4. уочава међусобну повезаност елемената, принцпмл и садржаја на свом раду и на радовима другиh ЛК.3.2.2. изводи радове са одређеном намером, користећи основне визуелне елементе и принципе да би пости -гао одређени ефекат ЛК.3.3.3. користи другаместаиизвореда би проширио своја знања из уметности	**Компетенција за учење; Рад са подацима и информацијама Естетичка компетенциј Дигитална компетенција Комуникација**	**ВИЗУЕЛНО СПОРАЗУМЕВАЊЕ** **(5о+7в+2еа=14)** Основни садржаји - Визуелно споразумевање - Обликовање и преобликовање употребних предмета Проширени садржаји **Уметничко наслеђе** – значај наслеђа за туризам и за познавање сопственог порекла.	**Сигнал, знак, симбол, визуелна комуникација, дизајн, примењена уметност**	-вербално- илустративним подстицајима кроз разговор са ученицима дефинисање и проширивање знања из области визуелног споразумевања (облицима, начинима, улогом, средствима и значајем); - корелација са свакодневним животом, књижевношћу, драмским уметностима-фотографија, филм, телевизија, видео; - креирање задатка, увођење и примена савремене технологије у настави; -примена игре као методе учења и приступа задатку, невербална комуникација-читање информација; израз лица и карактеристичан положај тела; -кооперативно учење; - пређење, коректура, естетска анализа и вредновање дечијих радова; -обликовање и преобликовање употребних предмета, разговор значају уметности за одржив развој;- креирање задатка; -подстицање ученика и вршење коректуре, давање предлога, сугестија, повратне информацијео раду; - естетска анализа (изражавање ставова, идеја, мишљења и вредности на позитиван и аргуметован начин, тумачење и разумевање уметничког дела/ученичког рада; - вредновање, организовање одељењских изложби, учење на разликама и процена сопственог напретка;	*Формативно, оцењивање, усмено одговорање ученика, практичан рад Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова, портфолио ученика*

Неки од препоручених начина прилагођавања програма наставе и учења ученицима којима је потребна додатна образовна подршка:

- просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања,)
- што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима
- размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...
- коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја
- и све друго што ће се применити у складу са конкретним случајем

ПЛАН ЕВАЛУАЦИЈЕ **Упутство за формативно и сумативно оцењивање ученика**					
Шта пратимо		Критеријуми оцењивања	Поступак	Инструменти оцењивања	Време
Степен остварености циљева и прописаних, односно прилагођених стандарда постигнућа у току савладавања програма предмета:	процењују се: вештине ликовног изражавања и разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура; рад са различитим врстама ликовних материјала и рад на различитим врстама ликовних задатака; уметничко изражавање; вештине, руковање прибором, алатом и технологијама и извођење радних задатака.	Ученик који у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама; − лако логички повезује чињенице и појмове; − самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; − решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује; − показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања. , добија оцену одличан (5);	- Формативно оцењивање: бележење активности ученика на часу у свеску евиденције наставника	Број јављања: За јављање + За јављање више пута ++ За давање комплетног, потпуног одговора на тежа питања +5 Ко не зна одговор -	Свакодневно бележење током године
			-Комисија ученика и наставника	Учесталост јављања на часу по месецима	Пресек стања на полугодишту
		Ученик који у великој мери показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове; − самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; − решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у знатној мери критички расуђује; − показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања. , добија оцену врло добар (4);	- Усмено одговарање	Свеобухватност одговора Хоризонтално и вертикално повезивање градива Самосталност у одговарању	По потреби, или жељи ученика
			- Практичан рад	Оцена се одређује кроз естетску анализу наставника и ученика заједно, неретко учешћем и осталих ученика у разреду. Рад који у потпуности задовољава естетске критеријуме у складу са ликовним задацима (оцена 5) Углавном задовољава и види се уложени труд (оцена4) Делимично задовољава – испод прага могућности ученика (оцена 3) Мала количина уложеног труда (оцена2) Нимало уложеног труда (оцена 1)	Након реализације наставне јединице

			- Свеска из ликовне културе	Потпун садржај наставних јединица уз визуелно уобличавање садржаја (оцена 5) Потпун садржај наставних јединица без визуелног уобличавања садржаја (оцена 4) Свеске са непотпуним садржајем се не узимају у разматрање	На крају наставне године, по жељи ученика (није обавезна)
		ученик који у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама; − у знатној мери логички повезује чињенице и појмове; − већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме; − у довољној мери критички расуђује; − показује делимични степен активности и ангажовања.	Бодовање активности везаних за посете културним догађајима	Усмени извештај о посети галерији, музеју, позоришту или другој културној манифестацији поткрепљен доказима (краћим рефератом у свесци, каталогом, фотографијама...), уз смислено излагање доноси ученику 15 бодова. 30 бодова је оцена 5	Током школске године (зависи од активности ученика)
			- Групни рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика)	Сарадња у групи (сви чланови су укључени) Степен знања свих чланова групе Квалитативно и квантитативно процењивање резултата рада група	По потреби
		ученик који знања која је остварио су на нивоу репродукције, уз минималну примену; − у мањој мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима; − понекад је самосталан у решавању проблема и у недовољној мери критички расуђује; − показује мањи степен активности и ангажовања. , добија оцену довољан (2);			
Ангажовање ученика	одговоран однос према раду, постављеним задацима,	веома висок степен ангажовања ученика (5)	Вођење евиденције од стране наставника о: -Јављању на часовима (учесталост и активност по месецима)	-Све што је рађено на часу налази се у свескама и уредно је написано -Учесталост јављања и активност по месецима	-Пресек стања по тромесечјима
		висок степен ангажовања ученика (4)			

		уз ангажовање ученика (3) ангажовање ученика (2)	-Успешности у групном раду, раду у пару (ангажовање, продукти) -Учешћу на такмичењима -Посета културно-историјским институцијама и догађајима -Несебичном пружању помоћи другим ученицима -Израда паноа, ППТ, различитих врста излагања	-Учествује, помаже другима, израђује самостално или у сарадњи са другима продукте рада -Број и квалитет добровољног учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима (такмичења, израда паноа, кратко предавање, вођење квиза, израда асоцијација...) -Спреман је да помогне другима -Иницијатива и квалитет продукта	